

Fredrik Reinfeldt: Tal vid Folk och Försvars rikskonferens 2004

Talare

Fredrik Reinfeldt
Partiledare, Moderaterna

Datum

19 januari 2004

Plats

Sälen

Jag har precis kommit tillbaka från en resa med mina nordiska partiledarkollegor till det redan av valåret präglade Washington. I USA talar man nu om en kommande valrörelse som i hög utsträckning kan komma att präglas av utrikesfrågor med säkerhetspolitiska förtecken. I sanning vad som skulle betraktas som en ovanlig valrörelse här hos oss, men även där.

Det tar sin utgångspunkt i Bush-administrationens War on Terror. President George W Bush för en värdebaserad utrikes- och säkerhetspolitik som utgår från värdet av demokrati och varje enskild individs strävan efter att leva i ett fritt och demokratiskt samhälle. Den har kommit att stå i fokus efter terrorangreppen mot USA den 11 september 2001 och eftersom denne president också gått från ord till handling och befriat Afghanistan och Irak från blodbesudlade diktaturer. I Sverige beskrivs denna politik som en politik isolerad till president Bush och hans parti, på plats i USA blir bilden mer komplicerad.

USA-koalitionens förflyttande av Saddam Hussein från makten grundade sig i beslut i den amerikanska kongressen med bred majoritet. Den spricka som finns i USA går inte mellan de två stora partierna, utan skär rätt igenom de demokratiska presidentkandidatsleden. President Bush:s War on Terror har fortsatt starkt opinionsstöd. Det kommer naturligen dock att påverkas detta valår av den fortsatta utvecklingen mot ett demokratiskt Irak. Stora risker för bakslag finns fortfarande.

Om vi byter perspektiv från den enda kvarvarande supermakten hem till vår egen svenska vardag kan idag svaren synas enklare än förr. Hot som fanns finns inte längre, väldigt få människor fyller sin vardag med att oroas över annalkande krig. Det är bra. I nationer där befolkning och politik inte blir alltför inriktade på säkerhetstänkande läggs grunden för ett fritt och öppet samhälle.

Samtidigt har vi de senaste åren blivit plågsamt påminda om att vi står inför nya hot. De terroråd som med allt större kraft drabbar vår värld utgör återkommande exempel. Ett annat är en organiserad brottslighet, uppbackad av vapen-, drog- och ibland även människohandel, vilken uppträder alltmer aggressivt. Till detta kommer andra former av hot, i form av t ex omfattande naturkatastrofer, vilka inte sällan kräver olika former av militära såväl som civila insatser.

Inget kan längre hända i vår värld som vi kan känna likgiltighet inför. Ingenstans på vår jord är människovärdet annorlunda eller delbart. Vi hänger ihop. Jag hoppas snart få uppleva den tid när ingen längre kan sluta sig som nation eller folkgrupp och utropa herravälde över fria människor.

Vi reser i dag mer än kanske någonsin tidigare. Vi handlar mer med varandra och får ett alltmer fördjupat umgänge individer såväl som stater emellan. Föräldrarna till dottern som är utbytesstudent i USA månar inte bara om säkerheten inom Sveriges gränser. Den företagare som gör affärer med Sydostasien ser inte bara till utvecklingen här hemma. För de med släkt eller vänner på Balkan är freden där lika viktig som freden här. Vi måste se bortom vår egen landsgräns i en tid när vårt beroende av varandra växer.

Säkerhetspolitik kan i ljuset av detta aldrig tillåtas bli statisk. Den måste förändras i takt med att omvärlden förändras. Säkerhetspolitikens syfte består dock för att trygga säkerhet, fred och frihet.

Europa står nu mitt uppe i ett av de mest genomgripande fredliga omvandlingsskedena i sin historia. Efter det sovjetiska imperiets fall handlar det om att bygga en helt ny ordning för fred och frihet i vår del av världen.

Nyckeln i detta är att utvidga och att förstärka samarbetet på olika områden. Om frånvaron av krig förr tryggades inte minst genom den militära avskräckningen, söker vi nu bygga fred genom integration på samhällslivets olika områden. Den Europeiska Unionen är självfallet huvudinstrumentet för detta, men på det säkerhetspolitiska området spelar också Nato en avgörande roll.

När hela Europa förändras så förändras även Sverige. Och under det senaste decenniet har vi ju sett hur vår säkerhetspolitik, steg för steg, och inte utan

vånda, förändrats.

Vi minns fortfarande hur vi alla sade att vår politik var alliansfrihet i fred syftande till neutralitet i krig. Vad som verkligen dolde sig bakom denna formel har vi en spännande historisk diskussion kring – det såg kanske inte alltid ut som vi trodde. Men i grunden var det, under de decennier vi levde i den sovjetiska maktens skugga, en riktig politik. I sina grunder, om än inte alltid i sina detaljer, hade den ett brett nationellt stöd.

Sedan dess har den politiken förändrats. För lite mer än ett decennium sedan sade den dåvarande regeringen att beteckningen neutralitetspolitik inte längre passade på vår politik, och att det skulle vara otänkbart för oss att vara neutrala om ett annat medlemsland i den union vi då var på väg in i utsattes för anfall.

Då var detta höggradigt kontroversiellt. I dag tillhör det den av alla omfattade konventionella visheten på detta område.

Vi har idag en gemensam marknad som i praktiken omfattar hela Europa. Hur skall det gå till att stå neutralt om ett medlemsland hotas eller angrips? Skall vi sluta leverera eller skall vi låtsas som en del av den gemensamma marknaden bara har försvunnit?

Vi har gemensam fri rörlighet. Det innebär att det inte finns några flyktingar från EU-länder längre. Skulle vi då kunna utropa oss neutrala, ignoranta, och bygga upp de murar vi medverkat till att riva ned om ett annat medlemsland blev angripet?

Vi har idag redan förpliktelser gentemot andra som ett medlemskap i NATO varken skulle ändra på eller tillföra något till. Svenska folket har röstat in oss i EU och därmed ut ur den tidigare självvalda isoleringen.

Den formulering om vår säkerhetspolitik som socialdemokrater, moderater, centerpartister och kristdemokrater enades om den 11 februari 2002 visar var vi står i dag. Den slår fast att den s k neutralitetspolitik vi förde förr har ”tjänat oss väl”, konstaterar att vi i dag fortfarande är alliansfria, men öppnar sedan för framtiden genom att säga ”Hot mot freden och vår säkerhet kan bäst avvärjas i gemenskap och samverkan med andra länder.”

Med den som bas kan vi tala om en förändring av vår säkerhetspolitik i tre steg. Vi var neutrala, vi är fortfarande inte med i någon militär allians, men vi vill för framtiden möta hot gemensamt. Och därmed skall ju den viktiga säkerhetspolitiska diskussionen i alla våra partier handla om hur vi fyller detta det tredje steget i också vår säkerhetspolitiska förändring med innehåll. Vi är ense om att det krävs en politik bortom dagens.

Sedan den formuleringen antogs har viktiga steg tagits. När Sveriges och Finlands utrikesministrar i en artikel i DN nyligen talade om den Europeiska Unionen som ”en politisk allians” var det rimligtvis inte en formulering som tillkom av en tillfällighet, och som markerade att inte heller beteckningen alliansfri längre kan ses som relevant för oss. Och i samband med slutförhandlingarna om det författningsfördrag som ju – av helt andra skäl – strandade under Lucia-helgen var både Sverige och Finland beredda att gå med på säkerhetspolitiska förpliktelser och försvarspolitiska samarbetsordningar som förde mycket långt.

Efter att för åtskilliga år sedan ha lagt neutraliteten bakom oss, har vi därmed nu erkänt att vi lagt också den klassiska alliansfriheten bakom oss. Vi är inte längre alliansfria, men vi är ännu itne medlemmar i en militär allians. Sådant är dagens faktiska läge.

Frågan för framtiden är då om vi har ett intresse att ta detta steg eller inte. Konkret handlar det självfallet om Nato – inom EU accepterar vi redan i dag ett långt gående säkerhets- och försvarspolitiskt samarbete.

Min grundinställning är att Sverige som ett mot omvärlden öppet och internationalistiskt inriktat land skall vara med i varje form av internationellt samarbete om det inte finns mycket starka nationella skäl som talar mot. Bevisbördan ligger, med mitt sätt att se, på dem som vill att vi inte skall vara med i ett visst internationellt samarbete snarare än på dem som vill att vi skall vara med.

Det är notabelt att Sverige officiellt har en påtagligt positiv inställning till Nato som sådant. Tyst visste vi att det var under skyddet av också dess kärnvapenavskräckning som vår neutralitetspolitik under Europas mörka decennier var möjlig. Vi var alltid angelägna om att vår säkerhet i Nordeuropa skulle vara en del av det vidare europeiska och atlantiska säkerhetsmönster som

säkrades av inte minst USA.

Och under gångna decenniet har vi – efter en viss inledande tvekan på sina håll – sett det som i grunden positivt när de olika baltiska och centraleuropeiska länderna blivit medlemmar av Nato. När Estland, Lettland och Litauen senare i vår tar det formella steget är detta någonting som Sverige välkomnar eftersom vi ser det som bra för säkerheten och stabiliteten i Europa i dess helhet, och då inte minst i vår del av Europa.

Vår inställning är således – som den uttalats av regeringen – att Nato är en organisation som är viktig för freden, säkerheten och stabiliteten i Europa. Och konkret medverkar vi ju i fredsbevarande operationer under Nato-kommando i främst Kosovo, tidigare i Bosnien och framöver kanske i Afghanistan.

Mot denna bakgrund – att vi har en i grunden positiv inställning till Natos betydelse för freden och säkerheten i Europa, och att vi konkret ställer svenska militära förband under Nato:s kommando för konkreta operationer – är det svårt att se att det skulle finnas några starka skäl mot den svenska grundinställningen att vi skall vara med i internationellt samarbete som vi tycker är bra.

Så länge vi står utanför Nato har vi ett inflytandeunderskott när det gäller fred och säkerhet i Europa. Det är detta inflytandeunderskott, snarare än något nationellt säkerhetsunderskott, som vi har all anledning att komma bort från.

I grunden vet alla att det inte längre finns några rationella skäl till att vi inte är med också i Nato. Det handlar om en förändringsprocess som tar sin tid och som ännu inte har kommit ända fram. Och där det förvisso är så att det finns olika bedömningar om hur snabbt den processen skall drivas på.

Det är på den punkten som jag tror att skillnaderna i grunden är störst. Ser vi på det senaste decenniet är det alldeles klart åt vilket håll vi rör oss, och ingen torde ärligt kunna hävda att vi i dag nått slutpunkten i denna utveckling. Vissa av oss vill driva på mera också genom en öppen och ärlig debatt. Andra accepterar tyst vad som sker, anar vad som kan komma, men ser det snarast som för dagen mest applådknipande att streta mot. Att man stretat mot allt det som man kommit att acceptera under det senaste decenniet visar dock att det knappast handlar om en mer principiellt grundad hållning.

Min uppfattning är att den öppna och ärliga debatten är viktig. Ett steg in i Nato måste tas med bred politisk uppslutning i vårt land, och jag skulle också önska att det togs gemensamt av Sverige och Finland på samma sätt som vi tog steget in i EU gemensamt 1995. Och den breda nationella uppslutningen kräver en debatt – det är inte med överraskningsanfall vi kan föra säkerhetspolitiken framåt.

I år utvidgas Nato med sju nya medlemmar, och jag tror knappast att Nato:s toppmöte i Istanbul kommer att utfärda några inbjudningar till nya länder att komma med. Kanske blir det först vid Nato:s toppmöte våren 2006, men kanske först 2008, som den frågan blir aktuell igen.

Men för vår del gäller att vi har all anledning att intill dess diskutera om vi har anledning att ändra den i grunden positiva inställning till Natos roll i Europa som vi nu har eller inte. Gör vi det inte, har jag mycket svårt att se att det skulle finnas några skäl för att vi skulle frångå vår grundinställning till internationellt samarbete i just detta fall. Jag har inte hört några vägande skäl som talar för en sådan omprövning, eller för att vi i detta fall skulle frångå den grundinställning jag tycker är naturlig för Sverige.

Vi vill ju inte vara det förflutnas fångar – vi vill vara med och forma den europeiska framtiden.

Taggar

2000-tal, 2004, Man, Moderaterna, Politiska tal

URI

<https://www.svenskatal.se/tale/fredrik-reinfeldt-tal-vid-folk-och-forsvars-rikskonferens-2004>